

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Meditationum evangelicarum pars tertia, hoc est:
Tractatio evangeliorum tam dominicalium, quam
festivalium, ad recte se sub variis tentationum generibus
gerendum, disposita**

Creide, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-126133](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-126133)

femen pacis simus : vinea dabit fructum suum, & terra dabit germen suum, & cœli dabunt rorem suum, & possidere facit nos universa hæc, Zach. 8. v. 10. 12.

Hæc ingens gratia est, quâ supremum Numen, post tantos belli tumultus nos vicissim affecit. Sed plurimi id non attendunt, sed abutuntur felicitate hæc ad securitatem & impietatem, ut Sodomitæ, Ezech. 16. v. 49. 50. ut non abs re conqueraris : Hæcine reddis Domino, popule stulte & insipiens, Deut. 32. v. 6.

Ideo surrexi jam tanquam pro Christo legationem fungens, 2. Cor. 5. v. 20. & affero quasi bellum & pacem in sinu meo. Quod si beneficia Dei grato animo agnoveritis, eique gratias egeritis tam verbis, quam operibus, ulterius cogitationes pacis super vos cogitabit, Jerem. 29. v. 11. Sin minus : facile virgam conficiet aliam, non enim irridetur Deus, Gal. 6. v. 7.

Testes hodie invoco in vobis cœlum & terram, quod proposuerim vobis vitam & mortem, benedictionem & maledictionem, Deut. 30. v. 19. probate potiora, Phil. 1. v. 10. inquirite pacem, & persequimini eam, Psal. 34. v. 15. Gratiâ Domino agite pro omnibus bonis, quæ exhibuit nobis, sedulo orantes ut gratiosum hoc donum in diebus nostris conservare dignetur, tanquam Dominus faciens pacem, & creans malum, Esa. 45. v. 7.

Hoc propositum nostrum non incommodè adjuvabit prælecta Pericope, si quidem præsentî Dominicâ solenne pacis restitutæ festum celebramus,

Videbimus ergo institutî nostri memores,

- I. Triplicem Querelam.
- II. Triplicem Medelam.
- III. Triplicem Cautelam.

J. J.

Exegetis.

Cum Deus ob temeritatem Davidis, quod populum numerasset, iratus esset super Hierusalem, & Angelo percutienti mandavisset, ut disperderet illam, facile pœnituit eum super afflictionem, & ait Angelo percutienti populum : sufficit : nunc contine manum tuam, 2. Sam. 24. v. 16.

O optimi ! Infernalis ille Abaddon etiam crudeliter grassatus est, in dilectâ Germania nostrâ, ut terra, quæ antè erat quasi hortus Eden, nunc sit quasi solitudo deserti, Joel. 2. v. 3. Sed gratia Dei vivi ad tempus illud pervenimus, ubi vox acceptabilis insonuit : Sufficit, nunc contine manum tuam. Gladii enim hostis consumti sunt, Psal. 9. v. 7. Hinc vox exultationis & salutis in tabernaculis justorum, Psal. 118. v. 15.

Quia verò juxta Poetam :

Non minor est virtus, quam quærete,
parta tueri :

Audiamus, quid Dominus Angelo Philadelphie scribere jubeat : Tene quod habes, ut nemo accipiat coronam tuam, Apoc. 3. v. 11.

Sed methodum nostram observantes Querelam videbimus, quæ respicit

I. Pacis osiores, qui sunt Papa & asseclæ ejus, quemadmodum enim Phariseus publicanum contemnit : sic & nos lampas contemta sumus, apud cogitationes divi-
d d d tum,

tum, Job. 12. v. 5. Maximè verò à Pontifice velut hæretici excommunicamur & damnamur, nec digni habemur, qui ex aëre respiremus, nedum tanto beneficio fruamur, sicuti Monasterii contra pacem protestatus, postmodum etiam peculiarem Bullam publicavit, in quâ omnia quæ inter Imperatoriam Majestatem, Dominum nostrum Clementissimum, & Reges Sveciæ & Galliæ unitos acta sunt, pro nihilo declarat. Jesuitæ quoque pridem Comœdiam egerunt, in quâ pacis constitutiones contumeliosè traduxerunt, & tandem ad patibulum relegarunt.

Hoc ipso hi homines ostendunt, cujus filii sint; Deus enim Deus pacis est, 2. Corinth. 13. v. 11. & Christus Princeps pacis, Esa. 9. v. 7. Quicumque igitur pacem odio habet, non à Deo est, nec Spiritum Christi habet, Rom. 8. v. 9. Verè ergò pertinet ad Synagogam Satanæ, ad filios Beelzebub, quibus non est pax, Esa. 48. v. ult. sicut pater eorum est homicida ab initio, Joh. 8. v. 44. imitantur autem illum, qui sunt ex parte illius, Sap. 2. v. ult.

Bellum est verum tohu vabohu, ubi adeò omnia turbantur, ut omnia errent in solitudine, Psal. 107. v. 4. Tum enim infantes alliduntur in oculis parentum, domus diripiuntur, & uxores violantur, Esa. 13. v. 16. ut pueri & senes, virgines & juvenes jaceant in terrâ, Thren. 2. v. 21. prægnantes interficiuntur & scinduntur, 2. Reg. 15. v. 16. juvenes confodiuntur gladio, Jer. 18. v. 21. hinc Gentiles palatium Martis ita delinearunt, ut omnes parietes, omnia conclavia, imò tectum ipsum ex ferro sint, undiquaque sanguine conspersa, & partim igne repleta, intrinsicè sedente

morte tetrico vultu, quo indicarunt, in bello, nil nisi cædes & homicidia, spolia & incendia grassari. Alias pœnas & plagas vocat Deus virgas vitorum, & plagas filiorum hominum, quia in illis semper gratiæ & misericordiæ suæ recordatur, 2. Sam. 7. v. 14. verùm bellum castigatio crudelis est, Jer. 30. v. 14. in quâ Deus mittit iram indignationis suæ, Psal. 78. v. 49. ut nulla sit curatio, 2. Paral. 36. v. 16.

Attamen malitiosi illi homines semper bellum optant, & ubique classicum canunt, ut Magnates terræ ad dissidia provocent. Et quidem, id suo prope exitio fieri potest, ut quia bellum serunt, bellorum messem metant. Interea rogamus Deum ex animo, ut pacem nobis ille conserveat, auferens bella, usque ad finem terræ, Psal. 46. v. 10. ut aliquando verè dicamus: Omnis terra habitatur & quiescit, Zach. 1. v. 11. Concordia enim res parvæ cretunt: discordia magnæ dilabuntur. Hoc ipsa experientia docuit nos, ideò nullum bellum cupimus, sed pax delictæ nostræ: eamque, quantum in nobis est, cum omnibus habebimus, Rom. 12. v. 18. Beati enim pacifici, Matth. 5. v. 9.

II. *Obstinosos peccatores*, qui peccatis adfuerunt in iisdem pergunt, pœnitere renuentes. Hæc in parte Phariseus in hodierno Evangelio melior ipsis, ascendit enim in templum, ut oraret, nec minus honestati operam dedit, non erat raptor, injustus, adulter, jejunabat bis in Sabbatho, decimasque dabat omnium, quæ possidebat: hæc mera bona opera sunt, quæ facere studeamus, Rom. 2. v. 9.

Sed hoc parùm observatur: Phariseus ascendit templum ut oraret: Inter

Inter nos pauci sunt, qui orationibus publicis interfunt: execratores verò & blasphemii ubique audiuntur. Sed non concedet Deus ut nomen ejus sanctum polluat amplius, Ezech. 39. v. 7.

Pharisæus non fuit adulter: sed hodie unusquisq; ad uxorem proximi sui hincit, ut equi libidinosi, Jer. 5. v. 8. Quod inde est, quia nõ debito zelo in flagitium hoc animadvertitur, cui qui affines sunt, mortis tamen rei pronunciantur, Lev. 20. v. 10.

Pharisæus non erat injustus. Hodie querela Michæ obtinet: Perit sanctus de terrâ, & rectus in hominibus non est &c. Mich. 7. v. 2. quod si violentia fieri nequit, fraudibus exercetur, sub prætextu justitiæ. Nam sicut cavea plena avibus, sic domus eorum plenæ dolo, Jer. 5. v. 27. hinc imminuunt mensuram, & augment siclum, & supponunt stateras dolosas, Amos 8. v. 5. Verùm injusti Regnum Dei non possidebunt, 1. Cor. 6. v. 10.

Pharisæus bis jejunavit in Sabbatho. Quis hodie est, qui corpus suum ita affligat? Facilius reperies, qui vix bis in septimanâ sobrii sint, præcipuè inter potentes ad bibendum vinum, & fortes ad miscendam ebrietatem, Esa. 5. v. 22.

Pharisæus dedit decimus omnium, quæ possedit! Hoc nemo facile imitabitur. Nam facile beneficentiæ modum ponimus. Hoc inde est, quia Christo non creditur dicenti: Date & dabitur vobis, Luc. 6. v. 38. Hinc non mirum, quod loco benedictionis maledictio sequatur. Qui despicit deprecantem, sustinebit penuriam, Prov. 28. v. 27.

Hi ita pacis fructus sunt, quibus hæcenus gratum nostrum animum contestati

sumus. Putatisne verò, Deum id impune laturum? Minimè. Non Deus volens iniquitatem tuas, Psal. 5. v. 6. Quicumq; igitur sapit, quiescat agere perverse, & dicat benefacere, Esa. 1. v. 16. Vult enim Deus ut zelotes simus bonorum operum, Tit. 2. v. 24. & per illa fidem nostram ostendamus, Jac. 2. v. 17. hoc qui non fecerit, à Christo reprobrabitur, Matth. 25. v. 41.

III. Vanos gloriatores. Qui multum gloriantur de bonis operibus, in corde verò ne scintillam fidei habent & amoris, quod tamen oculi Dei vel maximè respiciunt, Jer. 5. v. 3.

Ideam habemus in prælectâ Pericope in Pharisæo, qui quidem rectè fecit, quod bonorum operum studiosus fuit: quia verò illa pomposè ostentat, iisque meritum adscribit, & gloriam hominum captat, hoc ipso meritorum mercedem amittit. Domino enim soli gloria debetur: ideò conclusit omnes in incredulitatem, ut omnium misereatur, 1. Roman. 11. v. 32.

In Papatu jactabundi ejusmodi Pharisæi plurimi inveniuntur, qui peregrinationibus religiosis, votis monasticis, flagellationibus, aliisque cultibus electis cælum promereri satagunt. Nota est vox Monachi illius Argentinensis: Domine, da mihi, quod promisisti, quia feci ego quod jussisti. Verùm iniquè. Quod si enim omnia fecerimus, quæ præcepta sunt nobis, dicamus: Servi inutiles sumus, quod debuimus facere, fecimus, Luc. 17. v. 10.

Inter Nostrates quoq; ejusmodi gloriosi occurrunt, qui ore dicunt, Domine,
ddd 2. Domi-

Domine, Matth. 7. v. 22. & externè honestam vitam ducunt: re ipsa verò hypocrisis sunt, qui exterius sanctitatem simulant, cor verò ipsorum in felle amaritudinis & obligatione iniquitatis est, Actor. 8. v. 28. Orantilli, Pater noster, in corde verò putant aurum robur suum, & obrizo dicunt: Fiducia mea, Job. 31. v. 24. Orant: Sanctificetur nomen tuum: intereà quærunt gloriam hominum magis, quàm gloriam Dei, Joh. 12. v. 43. Petunt: Adveniat Regnum tuum: intereà Regnum gratiæ in cordibus suis perdunt, ut peccatum regnet in mortali suo corpore, Rom. 6. v. 12. Precantur: Panem nostrum quotidianum da nobis hodiè: & tamen proximo bolum è faucibus eripiunt, quo ipso ceu sorices produnt se, quod in numero eorum sint, quos Siracides homines sanguinis, & homicidas appellat, Sir. 35. v. 25. Orant: Remitte nobis debita nostra, ut & nos remittimus debitoribus nostris: nec tamen peccatis valedicere, multò minus proximo ignoscere volunt, ideòque nec ipsi remissionem sperare possunt, ut Christus dilucidè ait, Matth. 18. v. 35. Petunt: Ne nos inducas in tentationem: & ipsi in peccata præcipientes ruunt, dum peccatis suis Diabolum alliciunt, qui *καὶ ἑξουστὸς* tentator dicitur, Matth. 4. v. 2. Precantur denique: Domine, libera nos à malo: & tamen Dominum subindè ad iram provocant, qui creat malum, Esa. 45. v. 7. & animam & corpus in gehennam perdere potest, Matth. 10. v. 28.

Hæc oratio iniquitatis est, quæ in cælum ascendere nequit. Deus enim peccatores non audit, Joh. 9. v. 31. ideò humiliemur sub potenti manu ejus, 1. Petr. 5. v. 6.

ut Daniel, cap. 9. v. 19. Superbi tibi ab initio non placuerunt: sed mansuetorum & humilium semper tibi placuit deprecatio, Judith. 9. v. 15.

De Secundo,

Sequitur *Medela*, quæ fluit

1. *Ex templorum restitutione*, quæ per pacis constitutionem recuperavimus. De Pharisæo & Publicano dicitur, quod adscenderint templum ut orarent. Hoc de templis A. C. hujus civitatis dici non potuit, quæ per quatuordecim annos clausa & Auditoribus interclusa fuerunt: ut sub dio in frigore & æstu, pluvii & tempestatibus sacra sua peregerint. Jam nobis templa nostra restituta sunt, Dei gratiâ, ad quæ cum caterva ambulare possumus, in voce exultationis & confessionis, cum sono festivitatis, Psal. 42. v. 5.

Hæc ingens gratia est, pro quâ nunquam Deo dignas gratias agere possumus. Templum etenim sunt

1. *Domus nostra informationis*, ubi Doctor eruditæ linguæ, Esa. 50. v. 4. per Præcones suos nos utilia docet, Esa. 48. v. 17. artem piè credendi, patienter sustinendi, devotè orandi, piè vivendi, & beatè moriendi: quæ supereminens scientia est, Eph. 3. v. 19.

2. *Domus nostra consolationis*. In hoc mundo multæ tribulationes justorum, Ps. 34. v. 20. ut ad pacem amaritudo nobis amara, sicut Hiskia, Esa. 38. v. 17. optimè igitur facit, qui cum Assaph in Sanctuarium Dei intrat, Psal. 73. v. 17. ibi reperitur solatium adversus peccata: Christus quippè donavit nobis omnia delicta, delens, quod adver-